

2.1. Поняття та порядок подання статистичної звітності

Ефективне управління економікою підприємств і держави в цілому значною мірою залежить від повноти, обґрунтованості, доцільності і достовірності інформації про здійснювані господарські процеси, їх характер і обсяги, наявність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, їх використання, фінансові результати діяльності. Основним джерелом такого інформаційного забезпечення є дані бухгалтерського і статистичного обліку, які систематизуються у звітність.

Звітність — це система підсумкових і взаємопов'язаних даних (показників) у вигляді звітів, складених за спеціально затвердженою формою, які характеризують результати і умови діяльності підприємств за певний проміжок часу [2].

Звітність складається на основі даних різних облікових систем, внаслідок чого забезпечується відображення в ній різносторонньої господарської діяльності господарюючих суб'єктів. Єдина бухгалтерська служба кожного суб'єкта господарювання формує інформацію одночасно у системах бухгалтерського, фінансового, податкового, управлінського (внутрігосподарського), статистичного обліку тощо.

Звітність відіграє велику роль, оскільки її використовують не лише для економічного аналізу діяльності окремого підприємства з метою отримання інформації, необхідної для управління, але і для узагальнення результатів у масштабах галузей і видів діяльності, а також усього народного господарства. У цьому контексті ринкова економіка висуває серйозні вимоги до ефективності використання показників звітності підприємств і глибини їх статистичного аналізу.

Основна частина. У народному господарстві держави існує певна науково обґрунтована система бухгалтерської звітності, яку можна узагальнити і класифікувати за різними ознаками.

За місцем використання звітність умовно поділяється на внутрішню і зовнішню. На відміну від внутрішньої звітності, яку розробляють самі суб'єкти господарювання і яка використовується лише всередині підприємства менеджерами різних рівнів, зовнішня звітність затверджується певними урядовими структурами і використовується також за межами підприємства органами державного управління (міністерствами, відомствами, органами державної статистики, фінансовими органами тощо) та іншими користувачами (акціонерами, інвесторами, контрагентами, банками) (рис. 1).

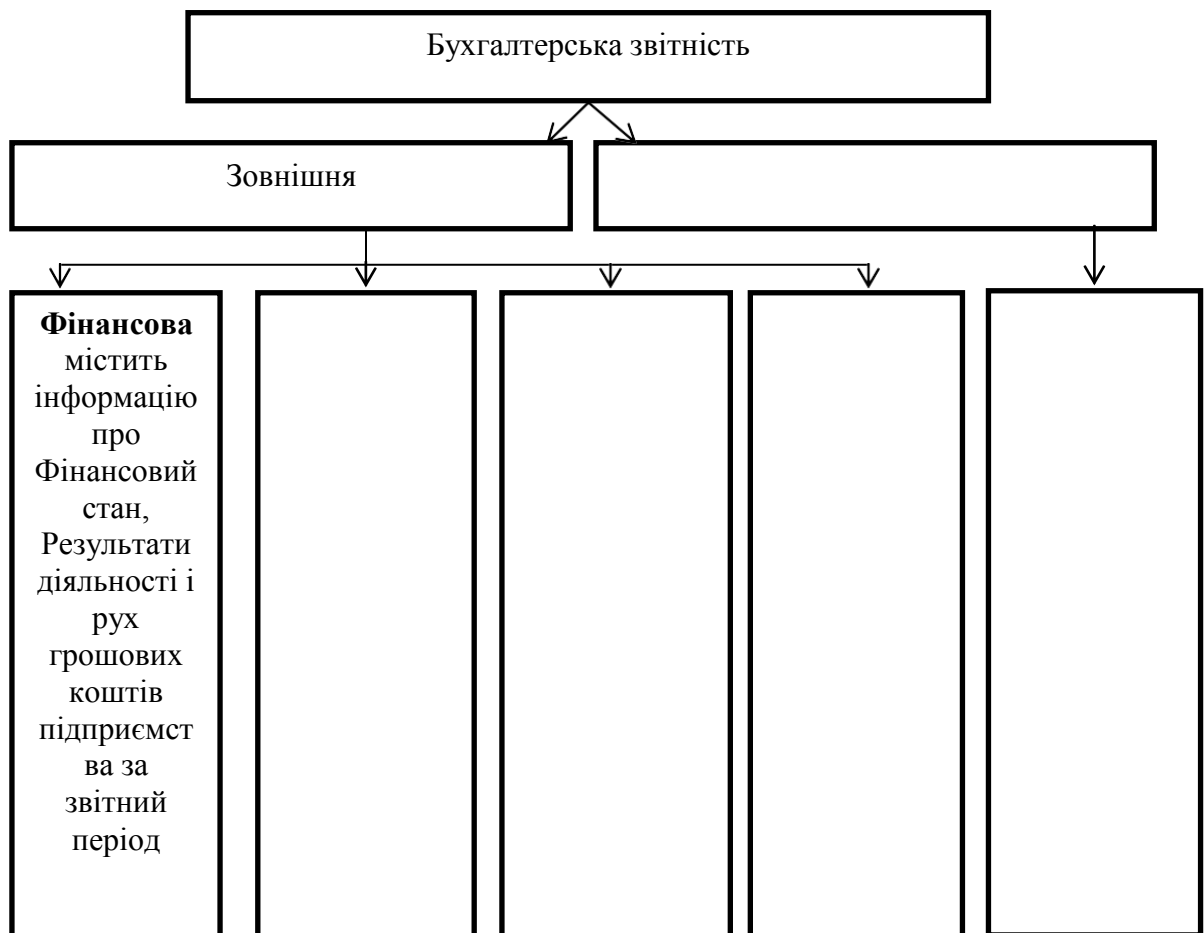

Рис 1. Класифікація бухгалтерської звітності за джерелами і показниками

Основними ознаками статистичної звітності є:

- відповідність поставленій меті — підготовка статистичної інформації;
- наявність статистичного спостереження;
- наявність методології для складання [2].

В умовах регульованого ринку призначенням статистичної звітності є моніторинг господарських процесів у часі і просторі для побудови інтегральної інформаційної статистичної бази з метою комплексної оцінки фінансового стану держави, регіонів, окремих економічних систем і прогнозування економічної ситуації. Отже, форми статистичної звітності повинні складатися на основі достовірних даних первинного, зведеного, аналітичного обліку. Джерела інформації для складання статистичної звітності визначаються особливостями форм, періодичністю подання звітності. Форми статистичної звітності, термін подання яких один раз на місяць (квартал), складаються на підставі даних аналітичного обліку. Форми звітності, термін подання яких менший від одного місяця (два тижні, декада, тиждень), складаються на основі даних первинних документів.

Статистична звітність характеризується такими якостями, як обов'язковість, систематичність і достовірність (рис. 2).

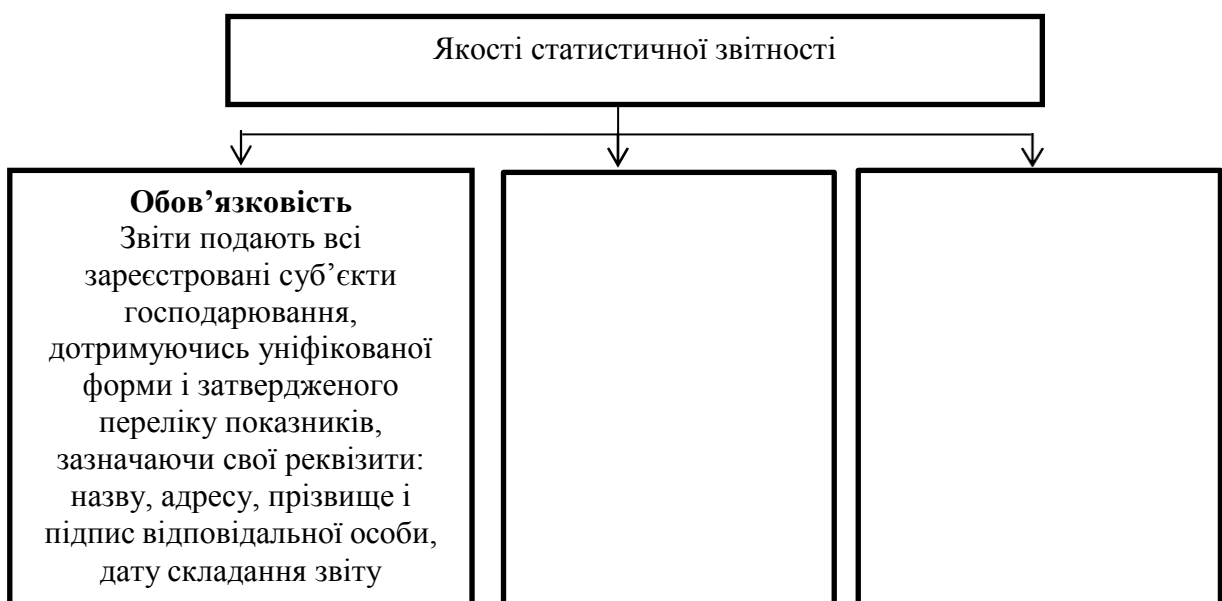

Рис. 2. Якості статистичної звітності

Функції центрального органу державної статистики покладені на Державну службу статистики України. З метою своєчасного забезпечення статистичною інформацією в 2020 році ДССУ розробила та затвердила [4]:

- Альбом форм державних статистичних спостережень на 2020 рік. У ньому представлено бланки форм державних статистичних спостережень на 2020 рік (за розділами), які у разі потреби можна роздрукувати та використати для подання звітності органам державної статистики;
- Загальний табель (перелік) форм державних статистичних спостережень на 2020 рік. Перелік містить назви форм статзвітності, які потрібно подавати у наступному році, реквізити наказів, якими вони затверджені, строк подання, а також хто повинен подавати кожен з цих звітів.

Статистичну звітність подають всі юридичні особи, що зареєстровані на території України. З метою отримання інформацію про те, які форми державних статистичних спостережень має подавати підприємство (організація, установа) упродовж поточного року до органів державної статистики потрібно зайти на відповідну сторінку сайту ДССУ, увести ідентифікаційний код суб'єкта Єдиного державного реєстру підприємств і організацій (ЄДРПОУ) і отримати перелік необхідних форм [5].

Протягом року відповідно до плану статистичних спостережень можуть вводитися нові форми статистичної звітності та скасовуватися чинні. Отже, в табель постійно вносяться зміни відповідно до потреб щодо отримання інформації.

Сьогодні в Україні спостерігається високе навантаження на постачальників первинної статистичної інформації — структури, які звітують. При цьому необхідно враховувати і надмірно стислі терміни надання усіх статистичних звітів.

Виходячи з цього, одним з актуальних завдань органів державної статистики залишається розробка нових методологічних підходів до організації статистичних спостережень, удосконалення обліку і

запровадження форм статистичної звітності, адаптованої до міжнародних стандартів.

Статистичну звітність можна класифікувати за різними ознаками (рис.3).

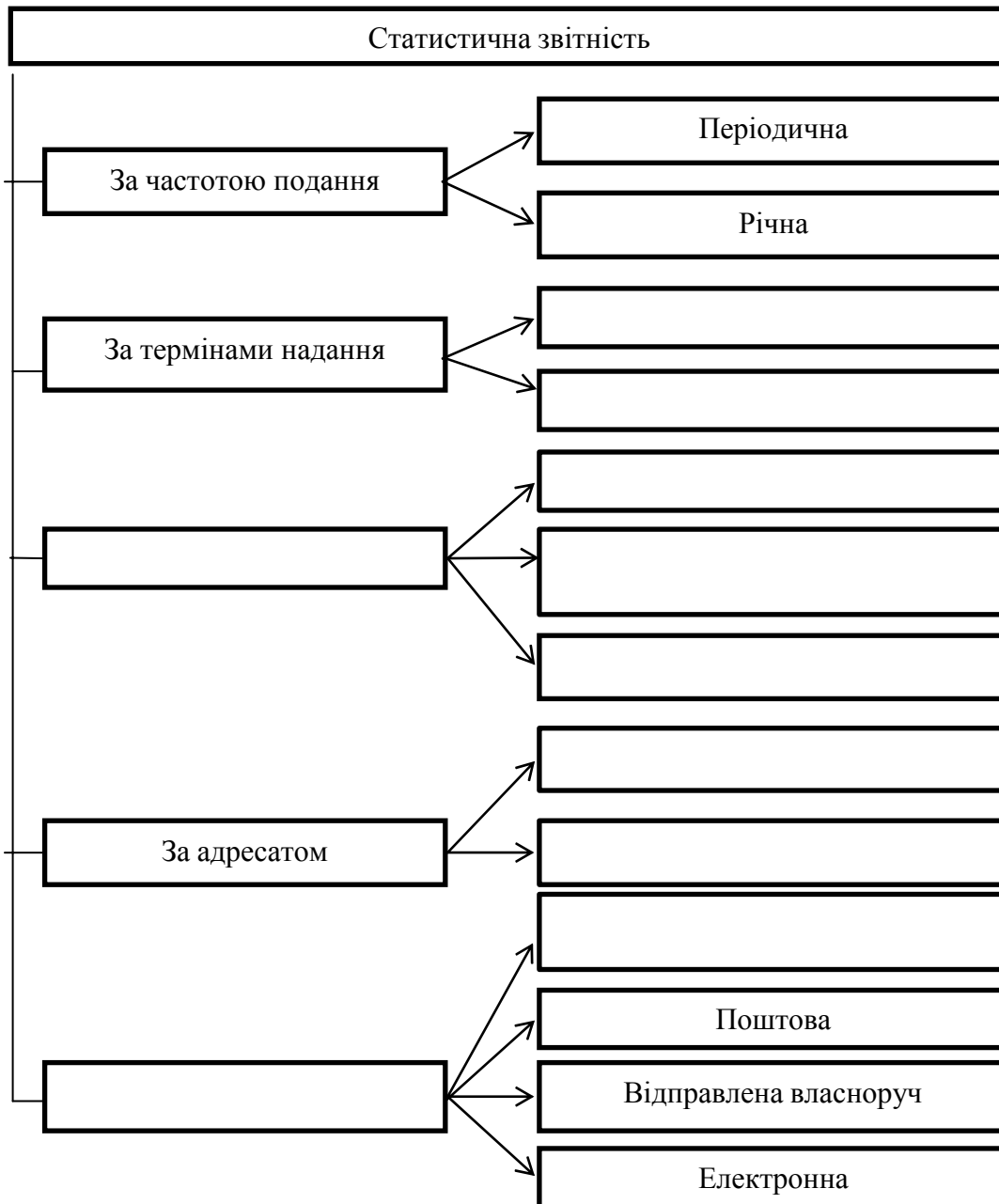

Рис. 3. Класифікація статистичної звітності

Так, за частотою надання статистичну звітність можна розподілити на:

- періодичну (місячна, квартальна). Охоплює показники поточної діяльності суб'єктів господарювання. (звіт з праці ф.1-ПВ не пізніше 7го числа місяця, наступного за звітним)

- річну. У річній звітності подаються підсумки фінансово-виробничої діяльності суб'єктів за рік (Звіт про викиди забруднюючих речовин і парникових газів у атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів – до 20 січня)

Частота надання звіту зазначається в правій адресній частині під назвою кожного звіту. Слід зазначити, що одна звітна форма може складатися і надаватися щомісячно, щоквартально і наростаючим підсумком за рік.

Для статистичної звітності найчастіше встановлюється термін подання не пізніше будь-якої дати місяця, наступного за звітним. Наприклад, річний Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств надається не пізніше 28 лютого наступного за звітним року. Для багатьох форм статистичної звітності термін надання також чітко регламентується конкретною датою. Наприклад, Звіт про посівні площі сільськогосподарських культур (форма № 4с.г) подається на 5-й день після закінчення сівби ярих культур, але не пізніше 2 червня.

За призначенням. Незважаючи на те, що для здійснення державних статистичних спостережень використовується значна кількість звітно-статистичних форм, підприємства не повинні заповнювати всі існуючі форми. Із значного переліку звітно-статистичної документації можна виділити форми статистичної звітності, які подаються усіма підприємствами незалежно від форм власності і видів діяльності. Така звітність називається загальнодержавною.

Крім того, державні статистичні спостереження проводяться і в розрізі окремих видів діяльності, тому для підприємств різних галузей і видів діяльності передбачена специфічна звітність про процеси, що відбуваються, і результати діяльності [1].

Слід зазначити, що в більшості випадків форми статистичної звітності розробляє і затверджує Державна служба статистики України. Звітність

підприємств окремих галузей і видів діяльності може розроблятися також й відповідними міністерствами за домовленістю з ДССУ.

Статистичні звіти зазвичай подаються в органи державної статистики за місцем реєстрації суб'єктів господарювання. Окремі форми статистичної звітності можуть надаватися в органи, які здійснюють державне регулювання відповідного виду діяльності. Так, адресатами статистичних звітів можуть виступати Державна податкова адміністрація, Фонд державного майна, Міністерство юстиції, Міністерство охорони здоров'я тощо.

Інформація про те, кому надавати ту чи іншу форму звітності, завжди зазначається на бланку звіту.

Відповідно до чинної нормативної бази (Переліку типових документів) терміни зберігання звітно-статистичної документації залежать від того, чи надаються документи підприємства до Державного архіву, а також від виду статистичних звітів і від інформації, яка в них відображається

За порушення правил обліку і статистики на службових осіб та осіб, що займаються підприємницькою діяльністю, можуть накладати штрафи згідно з Кодексом України про адміністративні правопорушення.

У цьому випадку йдеться про адміністративну відповідальність, передбачену ст. 1863 КУпАП. Згідно із цією статтею адміністративні штрафи накладаються на посадових осіб і фізосіб-підприємців, винних у таких порушеннях:

- неподання органам державної статистики даних для проведення державних статистичних спостережень;
- подання недостовірних даних та(або) даних не в повному обсязі;
- подання даних не за формою, передбаченою звітно-статистичною документацією;
- подання даних із запізненням.

Розмір штрафу за перше правопорушення становить від 10 до 15 НМДГ (від 170 до 255 грн), а за повторне порушення протягом року – від 15 до 20 НМДГ (від 255 до 340 грн).

Накладають ці штрафи посадові особи органів Держстату, тобто ці справи суду не підвідомчі.

З 1 січня 2020 року у зв'язку з реалізацією плану дій уряду з реформування органів держуправління респонденти в районах і містах обласного значення подають державну статистичну і фінансову звітність до Головного управління статистики в області в таких форматах:

- в електронному вигляді (з використанням чат-сервісу електронної звітності «Кабінет респондента» або комерційного програмного забезпечення);
- на паперових носіях (поштою або нарочним) на адресу Головного управління статистики в області [1].

Перевагами подання звітності в електронному вигляді є значна економія часу, а також зменшення ймовірності допущення помилок за рахунок закладеного первинного контролю при заповненні звітності.

Щоб розпочати звітування в електронному вигляді необхідно виконати такі кроки:

Крок 1. Обрати програмне забезпечення (ПЗ) для формування звітності в електронному вигляді у визначеному Держстатом форматі (табл.1.).

Крок 2. Звернутися до продавця ПЗ.

Крок 3. Отримати кваліфіковані електронні підписи та печатки від надавача електронних довірчих послуг. Держстат приймає електронні звіти, підписані кваліфікованими електронними підписами та печатками акредитованих центрів сертифікації ключів. Зокрема, можна підписувати звіти безкоштовними кваліфікованими електронними підписами АЦСК Державної фіскальної служби України.

Крок 4. Подати електронний звіт. Перед поданням першого електронного звіту необхідно заповнити заявку на реєстрацію кваліфікованих електронних підписів посадових осіб, яким надано право підписувати відповідну статистичну або фінансову звітність, а також печатки підприємства, і надіслати її на електронну адресу приймального шлюзу системи електронної

звітності Держстату, скориставшись відповідним пунктом меню придбаного програмного забезпечення для формування звітності в електронному вигляді.

Таблиця 1

Інформація наведена за даними веб-сайтів розробників програмного забезпечення станом на 29.09.2020

ПЗ	Ціна, грн. на рік	Акції	Додаткові переваги
«Кабінет респондента»	безкоштовно	-	Безкоштовне подання звітності
М.Е.Дос	від 310 до 410 для фіз.осіб, від 900 до 1100 для неплатників ПДВ, від 1500 до 2000 для юр.осіб	для користувачів ЕЦП АЦСК «Україна» знижка до 500 грн.	ПЗ тестується в Держстаті
Соната	312 для фіз.осіб, 730 для юр.осіб	1 місяць – безкоштовно	-
Арт-Звіт Плюс	320 для фіз.осіб, 980 для юр.осіб	1 місяць – безкоштовно, знижка до 10% за Програмою лояльності	-
ІС-Звіт	-	-	-
«Електронний кабінет» ДФС	безкоштовно	-	Безкоштовне подання фінзвітності
Приват24 для бізнесу	безкоштовно	-	Безкоштовне подання звітності
FreeZvit	безкоштовно	-	Безкоштовне подання фінзвітності
FREDO	240 для фіз.осіб, 1200 для юр.осіб	-	Безкоштовно для клієнтів, які мають підписку на ІТС ПРОФ
iFin	650 для фіз.осіб, 900 для юр.осіб без ПДВ, 1700 для юр.осіб з ПДВ	-	-
ПЗ ДФС	безкоштовно	-	Безкоштовне подання звітності
REPORT	337 для фіз.осіб, 1452 для юр.осіб без ПДВ, 2112 для юр.осіб з ПДВ	727 для юр.осіб без ПДВ, 1057 для юр.осіб з ПДВ	-

Крок 5. Отримати повідомлення про надходження електронного звіту (квитанцію №1). Після надходження електронної звітності респондента центр обробки електронної звітності повідомляє йому про факт, дату та час надходження електронної звітності у квитанції №1.

Крок 6. Отримати повідомлення про перевірку електронного звіту (квитанцію №2). Про результати перевірки цілісності та легітимності кваліфікованих електронних підписів посадових осіб респондента, відповідності електронного звіту уніфікованому формату, наявності

обов'язкових реквізитів електронного звіту, а також здійснення вхідного контролю даних звіту центр обробки електронної звітності повідомляє респондента квитанцією №2. Отримання позитивної квитанції №2 означає, що електронна звітність респондента була ним вчасно подана і прийнята органом державної статистики до оброблення.

Висновки. Статистика покликана забезпечити збирання, обробку і надання інформації про реалії суспільного життя та рівень розвитку країни. Статистична інформація є однією з головних складових економічної політики, сприяє розробці об'єктивного науково обґрунтованого курсу економічного розвитку суспільства. Статистична звітність охоплює всі галузі економіки країни. Усі суб'єкти підприємницької діяльності подають звітність про ресурсний потенціал та свою виробничо-фінансову діяльність.

Звітністю – це форма спостереження, за якої статистичні дані надходять до статистичних органів від підприємств і фірм інших суб'єктів підприємницької діяльності, у вигляді обов'язкових звітів про їх роботу за установленими формами та у відповідні строки. Статистична звітність – офіційний документ, в якому міститься статистична інформація про роботу суб'єкта підприємницької діяльності у вигляді заповненого формуляра, що подається в установлені строки районним (міським) управлінням статистики за вказаними адресами.

Література до розділу 2.1:

1. Загальний табель (перелік) форм державних статистичних спостережень на 2020 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/table/table_2020/zm_tab_2020.htm
2. Слободяник Ю. Б. Статистичний облік: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 128 с.
3. Статзвітність – 2020: які звіти скасовано, а які змінено? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.dtki.ua/accounting/reposts/59743>

4. Статистична звітність-2020: оприлюднено проекти альбому та таблицю форм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.dtkk.ua/accounting/reposts/57615>

5. Тепер можна швидко дізнатись, які форми статзвітності потрібно подавати [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://interbuh.com.ua/ru/documents/onenews/65313>